

Oponentský posudek na doktorskou disertační práci

Mgr. Jindřišky Kracíkové

Svazek I.

Cyklus vyprávění o Jóséfovi v židovské tradici

Genesis 37 – 50

Svazek II.

Příloha.

Překlad biblického textu s komentáři Rašiho a Rašbama

Genesis 37 – 50

Kandidátka Mgr. Jindřiška Kracíková předložila jako svou doktorskou disertační práci pojednání, v němž se zabývá problematikou rabínského pojetí biblického vyprávění o Josefovi na základě středověkých komentářů, které vznikly v rozmezí 11. – 13. století. V prvním svazku své doktorské disertace podala autorka nejprve historický vývoj a stručnou charakteristiku středověkých židovských komentářů k biblickým textům podle jednotlivých kulturních center. Poté se zabývá charakteristikou komentářů vybraných autorů k vyprávění o Josefovi. Každý z autorů představuje určité historické období a určitou kulturní oblast. Ve třetí, závěrečné části porovnává interpretace jednotlivých kapitol příběhu, nacházející se v komentářích zvolených autorů. Druhý svazek pak přináší překlady komentářů k příběhu o Josefovi od Rašiho a Rašbama.

Připomínky k předložené práci.

Vzhledem k tomu, že k problematice židovských komentátorů biblických textů a jejich děl existuje poměrně rozsáhlá literatura, bylo by užitečné, kdyby autorka v úvodních pasážích své práce uvedla přehled alespoň nejdůležitějších odborných prací, zhodnotila jejich přínos k problematice, kterou se zabývá a tím i naznačila, co by mělo být oproti dosavadním výsledkům bádání přínosem její práce. Takový přehled by měl být nedílnou součástí každé doktorské disertační práce.

Domnívám se, že co se týče charakteru překladů, je třeba především upozornit na skutečnost, že existují rozdílné přístupy při pokusech o „vědecké“ či „akademické“

překlady a jiné přístupy v překladech pořizovaných pro potřeby těch či oněch náboženských skupin. Charakter hebrejštiny poskytuje pro věroučné překlady široké pole působnosti a akademickým překladům klade do cesty nelehké překážky. Autorka sice přináší charakteristiky jednotlivých komentářů, chybí mi však jasnější vymezení s jakými záměry ten který komentátor svůj komentář vytváří a do jaké míry prostředky které volí jsou adekvátní těmto záměrům.

Není mi zcela jasné, na základě čeho autorka sestavila první část své práce, užitečné by bylo, kdyby využila např. EJ, kde se nachází nejen historický přehled a charakteristiky, ale u členění komentářů podle jejich charakteru: literární, syntetický a pod. Otázky, které uvádí v úvodním odstavci k tomuto přehledu a na něž hodlá nalézt odpovědi, byly nepochybně řešeny již v mnoha odborných publikacích.

V předložené disertační práci jsem nenalezl nic co se týče jazyka, ani shrnující pojednání o tom, co je pro vybrané židovské komentátory společné, čím se liší a jak se jejich charakter proměňoval (viz hned s. 1, kde tyto problémy autorka zmiňuje).

Co se týče závěru, nepatří do něho, podle mého názoru, rozbor struktury příběhu o Josefovi. Zde by se právě měly objevit v souhrnné podobě výsledky v podobě odpovědí na otázky, které autorka klade: jazyk, shody a odlišnosti komentářů podle center a z chronologického hlediska apod.

Co se týče soupisu použité literatury mám dojem, že pouze v malém rozsahu byla použita existující odborná literatura ke zvolenému tématu. Sekundární literatura není správně označena, používá se pouze „prameny a literatura“. Údaje o publikacích jsou neúplné, je uváděno zásadně pouze v roce a místo vydání, chybí vydavatelé.

Ke druhé části předložené disertační práce, překladu biblického textu s komentáři Rašiho a Rašbama mám následující připomínky:

- nelze pracovat pouze s českým překladem, komentáře mají úzkou vazbu na hebrejský originál, tento způsob vede často k tomu, že čtenář nemůže pochopit připojené komentáře.

- doslovné překlady komentářů jsou v mnoha případech nesrozumitelné, takto nelze s židovskými tradičními texty pracovat. Je třeba je vysvětlovat a komentovat, rozvádět naznačené a doplňovat to, co je tam implicitně obsaženo. Je třeba mít na paměti, že

komentátoři jsou (alespoň částečně, ale Raši a Rašbam zcela jistě) odchovanci talmudické tradice, pro níž je toto podání typické.

Jako jeden příklad za mnohé je možno uvést autorčin překlad Rašiho na s. LXI (61) přílohy. Autorka by se měla v rámci obhajoby tento text vysvětlit.

Hodnocení.

Autorka předložila rozsáhlou práci, v níž se pokusila ukázat specifiku židovských komentátorů bible a význam jejich komentářů pro překládání biblických textů i v moderní době. Práce je logicky strukturovaná, po formální stránce odpovídá všem požadavkům kladeným na doktorské disertace. Svými překlady pramenných textů prokázala svou schopnost se s těmito texty do jisté míry vyrovnat a použít je ve svém pojednání. Z těchto důvodů, přes výše zmíněné připomínky, doporučuji předloženou práci přijmout k obhajobě.

V Praze dne 9.12. 2010

Doc. PhDr. Bedřich Nosek, CSc

Ústav židovských studií UK HTF